

Påskdagen och Annandag påsk

Kristus är uppstånden! Ja, han är sannerligen uppstånden! Och med Jesus även vi arma syndare. Vi som bara har skuldtyngda hjärtan att erbjuda Gud, och fördunklad kunskap att använda. Vi uppstår också med Jesus, och därom behöver vi inte tvivla.

Det är ett av dess fördunklade sinnen som här hoppas kunna bidra till lite klarhet kring påskdagens och annandag påsks texter, och då främst episteltexterna. Dessa är Apg 3:14-16 (utdrag ur Petrus tal i Salomos pellarhall) och Apg 10:34-43 (Petrus tal till Cornelius om hedningarna). I båda dessa texter pekas nämligen judarna ut som skyldiga till Jesu död. Det utpekandet har, som de flesta säkert vet, bidragit till hemska handlingar gentemot judar genom kyrkans historia. Därför är det värt att kommentera dem såväl här som i den gudstjänst där de läses.

Passande är nog att börja med det uppenbara. När Petrus säger ”ni” i texterna, så gör han det som jude till judar. Egentligen kan situationen beskrivas som en inomjudisk diskussion, där Petrus menar att de judar som inte utifrån Skrifterna förstod vem Jesus var, var medskyldiga till att han avrättades. De bör vända om till ett nytt sinne (Apg 3:19) och ångra det de gjort, menar han. I kapitel 10 vill han visa att tron på Kristus är öppen för såväl jude som icke-jude, Gud gör ingen skillnad baserad på etnicitet – och det bör inte heller vi.

Att det vi ser är en inomjudisk debatt ger dock inte för handen att texterna blir oproblematiska i dagens läge. De judar som inte trodde att Jesus var Guds Son har ju just icke-tron på detta gemensamt med dagens judar. Med lite (ill)vilja kan man således läsa texterna som att de kastar skuld genom historien på dagens judar. Så har de onekligen lästs. Det vore dock en förhastad slutsats, som inte tar hänsyn till det Petrus försöker göra, och hur han gör det.

Petrus två tal handlar inte om att peka ut skyldiga, eller visa på någon typ av ärvd synd. Nej, istället vill han i kapitel 3 övertyga sina judiska bröder och systrar om att tro, och i kapitel 10 visa att tron på Jesus som Guds Son är universalistisk. Enligt bruklig retorik använder han starka uttryck, känsloladdade argument, och överdrifter för att göra sin poäng. Bakom dessa retoriska grepp tror jag vi kan se en människa som brinner för att sprida tron på Jesus som Guds Son och hela världens Messias, och inte en människa som söker skuldbelägga delar av sitt eget folk genom historien.

Därför är det också orimligt att senare använda dessa texter för att tillskriva skuld för Jesu död. Författaren till Lukasevangeliet och Apostlagärningarna själv tycks inte bekväm med att konsekvent peka ut hela folket, utan visar i Luk 23 att folket ångrar sig och sörjer Jesus, medan dess ledare hånar honom. I Apg 4:9-10 talar Petrus till den judiska ”makteliten” i Jerusalem och anklagar dem för att ha dödat Jesus, medan ”folket” sägs vara orsaken att apostlarna går fria därifrån (4:21). I Luk 9:22 pekas specifikt de äldste, överstepräster, och de skriftlärda ut. En djupare analys av detta får tyvärr inte plats här, men det viktiga är att ett kollektivt skuldbeläggande snarast är retorik och inte teologi i Lukasevangeliet och Apostlagärningarna.

Klart är också, oavsett vilken grupp som får skulden, att det inte är en skuld som ärvs av det judiska folket, och inte en skuld som var omöjlig att bli fri från för dem som lyssnade på Petrus. Kanske kan vi då i viss mån känna igen oss själva i de människor Petrus talar till. För det var i ett större perspektiv också för våra synders skull Jesus dog. Vi har genom våra synder del i hans död. Petrus uppmaning till omvändelse och tro består således till oss idag. Liksom uppmaningen att inte utesluta på grund av etnicitet. Genom påskens glädje består också löftet att ingenting är omöjligt för Gud, inte ens att förlåta våra synder – ty Kristus är sannerligen uppstånden!